پنجشنبه ۲۷ اردیبهشت ۱۴۰۳
شماره ۴۱۳۹
WWW.FDN.IR
FARHIKHTEGANDAILY

رئیس‌جمهور روسیه در تغییرات جدید دولت تلاش کرده جلوی فرسایش اجتماعی و اقتصادی روسیه را بگیرد

تجربه دهه ۸۰ کلید تغییرات کابینه پوتین

سیدمهدی طالبی
دبیرگروه جهان‌شهر

جابه‌جایی‌های مهم در چینش مقام‌های عالی‌رتبه روسیه در هفته جاری با توجه به اهمیت این کشور و نقشی که در مناسبات جهانی دارد، مهم قلمداد می‌شوند. سرگئی شویگو، وزیر دفاع روسیه در سیزدهمین سال مسئولیتش از وزیری دفاع کنار رفت و در مقام دبیری شورای امنیت ملی روسیه جایگزین نیکولای پاتروشف شد که قرار است از این پس در مقام دستیاری رئیس‌جمهور فعالیت کند. تغییر عمده دیگر انتصاب آندری بلوسف یک مدیر اقتصاددان به‌عنوان وزیر دفاع بود. این تغییرات برای مدیریت هزینه‌های سنگین جنگ اوکراین صورت گرفته‌اند اما محافظه‌کارانه و از موضع ضعف تلقی نمی‌شوند؛ چه اینکه تحلیلگران معتقدند پوتین درحال آماده شدن برای جنگی طولانی است که می‌تواند ناتو را نیز درگیر کند. مسکو در سال‌های جنگ با مدیریت اقتصاد خود مانع از بروز وضعیت اقتصاد جنگی و وضع محدودیت‌های اجتماعی شد اما تداوم جنگ بالاخره روسیه را به آستانه چنین وضعیتی رسانده است. کرملین تلاش دارد از عبور از چنین آستانه‌ای جلوگیری کند یا درصورت گذشتن صحنه آتی را تحت‌مدیریت خود درآورد.

سمت‌وسوی تغییرات

تغییراتی که پوتین در مهره‌های سیاسی روسیه ایجاد کرده سوالاتی بسیاری را برانگیخته‌اند. پیش از این تغییرات برخی افراد با توجه به دستگیری یکی از معاونان وزیر دفاع معتقدند تداوم فعالیت شویگو در مقام وزارت دفاع در دولت بعدی پوتین در خطر قرار گرفته اما هیچ کس به‌شکل واضح از اصل و عمق تغییرات باخبر نبود. در ادامه برخی موارد مهم درخصوص این تغییرات مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

۱ اقتصاد جنگی

۲۸ ماه از آغاز جنگ می‌گذرد. روس‌ها در خاک ۶۰۳ هزار کیلومترمربعی اوکراین درگیر جنگند. وسعت این کشور تقریبا برابر با افغانستان و ۱٫۵ برابر عراق است که آمریکا مدتی در آنها درگیر جنگ بود. امروز به‌لحاظ جمعیتی هر سه کشور برابرند. از نظر نظامی اما اوکراین به‌دلیل ارث بردن از شوروی صنعت نظامی قدرتمندی داشت. امروزه با نابودی کارخانه‌ها و امکانات، اوکراین به واردکننده تسلیحات تبدیل شده اما کمک‌های خارجی این کشور را در جایگاه چهارمین واردکننده بزرگ سلاح در جهان نشانده است؛ اتفاقی که برای افغانستان و عراق دربرابر آمریکا هیچ‌گاه امکان وقوع نداشت. اوکراین امروزه برای پرداخت حقوق کارکنان، تامین تسلیحات، مهمات و حتی نیرو وابسته به غرب بوده و تاکنون صدها میلیارد دلار کمک دریافت کرده است. روسیه در جنگی بسیار سخت‌تر از افغانستان و عراق وارد شده و در سوی دیگر توانمندی‌های مالی کمتری نسبت به آمریکا دارد. بر همین اساس اقتصاد برای اداره جنگ برای روسیه اهمیت بسیار بیشتری دارد. باید در نظر داشت هیچ کشوری آمریکا را به‌دلیل جنگ تحریم نکرده است اما تعداد تحریم‌ها علیه روسیه از ۱۰ هزار مورد فراتر می‌رود.

گزارشی که خبرگزاری روسی اسپوتنیک تهیه کرده نشان می‌دهد تحریم‌ها علیه روسیه سه برابر تحریم‌ها علیه ایران است. تهران تا سال ۲۰۲۲ که جنگ آغاز شد، تحریم‌شده‌ترین کشور جهان بود. ایران امروز از ۵۰۱۱ تحریم علیه شرکت‌ها، افراد و وسایل حمل‌ونقل رنج می‌برد اما در دو سال گذشته ۱۵۸۲۱ تحریم علیه روسیه وضع شده است. آمریکا از زمان آغاز جنگ ۳۵۰۰، سوئیس ۲۳۷۷، کانادا ۲۰۸۷، انگلیس ۱۹۴۹، اتحادیه اروپا ۱۸۳۷، نیوزیلند ۱۶۲۰ استرالیا ۱۲۵۴ و ژاپن ۹۸۱ مورد تحریم ضدروسیه وضع کرده‌اند. کره جنوبی و سنگاپور که بیشتر از دیگر کشورها خویشتندار بوده‌اند به ترتیب ۱۵ و ۵ مورد تحریم ضد این کشور اعمال کرده‌اند. روسیه با اقتصاد به‌مراتب کوچک‌تر خود نسبت به آمریکا باید جنگ سخت اوکراین را با وجود تحریم‌های فراگیر اداره کند که شامل هزینه‌های سنگین تسلیحاتی می‌شود. تداوم جنگ همچنین به معنای نیاز به تولید بیشتر با در نظر گرفتن افق تشدید تنش‌های آتی به‌ویژه احتمال فراگیر شدن جنگ در شرق اروپاست. ابعاد جنگ حتی در شاخه نظامی از حیطه تخصص و توانمندی‌های نظامی فراتر رفته است. گسترش بیش از پیش جنگ در عرصه اقتصادی به نابودی و تضعیف دیگر عرصه‌ها خواهد انجامید. برای جلوگیری از تصادم بخش بزرگ‌شده نظامی با دیگر بخش‌های اقتصاد و جامعه، باید فردی که به اقتصاد آشنایی دارد رشد ابعاد دستگاه نظامی را مدیریت کند. گفته می‌شود رئیس‌جمهور روسیه قصد دارد محیط اقتصاد جنگ اوکراین را دوبرابر و سهم بسیار بیشتری از اقتصاد روسیه را برای جنگ گسیل کند. مسکو می‌داند جنگ طولانی‌شده و نمی‌توان کج دار و مریز با اختصاص هزینه‌های اندک صرفا نبردها را مدیریت کرد. برای کرملین این موضوع که جنگ تداوم‌یافته نیز اهمیت دارد. یک راه مناسب برای پدیدار شدن افق پایان جنگ، تشدید فشارهای نظامی است تا دشمن عقب‌نشینی کرده و نبردها پایان یابد. با وجود این یک احتمال دیگر نیز وجود دارد با تشدید فشارهای نظامی جنگ نه‌تنها پایان نیابد، بلکه جبهه گسترده‌تری در شمال اروپا گشوده شود.

کارشناسان موسسه مطالعات جنگ (ISW) معتقدند پوتین با تغییراتی که به‌وجود آورده علاوه‌بر آماده شدن برای جنگی طولانی در اوکراین درحال آماده‌سازی برای رویارویی با ناتو در آینده است. به گفته این کارشناسان انتصاب پوتین نشان می‌دهد روسیه قصد دارد مجتمع‌های نظامی- صنعتی خود را در یک مسابقه تسلیحاتی- تکنولوژیکی علیه اوکراین و غرب تقویت کند که مستلزم تزریق بودجه بیشتری به این صنایع است.

روی بعدی ماجرا مدیریت اوضاع داخلی روسیه است. هزینه‌های دفاعی در روسیه تا حدود ۷ درصد تولید ناخالص داخلی افزایش یافته است. به‌طور معمول این مبلغ دوبرابر پیش از جنگ است. این وضعیت باعث‌شده علی‌رغم تلاش‌هایی که برای کنترل اقتصاد روسیه طی سه‌سال گذشته صورت‌گرفته، امروزه به‌طور فزاینده‌ای احساس می‌شود که اقتصاد روسیه در شرایط جنگی قرار گرفته است. ناظران می‌گویند روسیه درحال نزدیک شدن به وضعیتی مانند اتحاد جماهیر شوروی در اواسط دهه ۱۹۸۰ است؛ زمانی که مسکو به‌دلیل مشکلات بازار نفت، جنگ افغانستان و فشارهای تحریمی غرب در وضعیت دشواری قرار داشت. بلوسوف قرار است ضمن گسترش ابعاد صنایع دفاعی نگاه کلانی نیز به وضعیت اقتصادی روسیه داشته باشد و از جنگی شدن اقتصاد این کشور جلوگیری کند. وظیفه او تسهیل ادغام اقتصاد دفاعی در اقتصاد کشور است. سابقه تلاش در این راستا اما به پیش از بلوسوف می‌رسد. روس‌ها طی سه‌سال جنگ اقتصاد دفاعی را به‌نوعی در اقتصاد کشور گره زده‌اند تا گسترش تولید تسلیحات به کاهش بیکاری و تقویت خرید در کشور منجر شود. این سیاست اما به اندازه کافی رشد نیافته و باید بیشتر توسعه یابد.

۲ آینده شویگو

جایگاه شویگو به‌عنوان فردی معتمد پوتین به‌طور ویژه‌ای حین جنگ تقویت شد. انتقال او به شورای امنیت سوالاتی را درباره تنزل یا ترفیع رتبه وی ایجاد کرده است. گزارش رویترز در اینخصوص سمت جدید شویگو را «از نظر فنی» بالاتر از وزارت دفاع معرفی کرده است. با وجود این تحلیلگران بر این باورند شورای امنیت ملی روسیه نفوذ محدودی دارد، زیرا به‌شکل مستقیم بر ارتش یا یک آژانس امنیتی نظارت نمی‌کند. دیمیتری پسکوف، سخنگوی کرملین اما می‌گوید شویگو همچنین به‌عنوان معاون پوتین در کمیته صنعتی نظامی که با تامین نیازهای ارتش و صادرات تسلیحات و تجهیزات جنگی روسیه مرتبط است، به خدمت خواهد پرداخت که این مساله نشان می‌دهد تاثیر شویگو بر جنگ و بخش‌های نظامی حفظ خواهد شد.

۳ وضعیت پاتروشف‌ها

نیکولا پاتروشف یکی از قدرتمندترین شخصیت‌های روسیه به‌حساب می‌آید. او پس از برکناری از دبیری شورای امنیت به‌عنوان دستیار رئیس‌جمهور منصوب شده که به‌نظر می‌رسد یک تنزل رتبه باشد اما قرار گرفتنش درکنار پوتین نشان می‌دهد طرد نشده است. پسر او، دیمیتری پاتروشف نیز از سمت وزیر کشاورزی به معاونت نخست‌وزیر ارتقا یافته است. ارتقای فرزند پاتروشف و عدم بازنشستگی و طرد خود وی نشان می‌دهد اوضاع برای پاتروشف‌ها چندان بد نیست اما از سطح اول سیاست روسیه دور شده‌اند. مسئولیت‌های معاون نخست‌وزیری و دستیاری رئیس‌جمهور دربرابر مسئولیت دبیری شورای امنیت دست‌کم یک یا چند رده پایین‌تر تلقی می‌شوند. این تحول از آنجا اهمیت دارد که گفته می‌شود پاتروشف درحال آماده کردن فرزندش دیمیتری برای جایگزینی پوتین بود.

۴ هدایت جنگ

در جهان وزارت دفاع عمدتا بر تامین مالی، صنعت، تدارکات و ارتباطات خارجی نیروهای نظامی نظارت داشته و مدیریت امور نظامی و ارتباط مستقیم با نظامیان برعهده ستادکل ارتش است. درطول جنگ اوکراین اما شویگو نقش بزرگی در اداره جنگ داشته و به‌نوعی فرمانده اصلی آن به حساب می‌آمد. با انتقال او از وزارت دفاع به مسئولیتی دیگر هدایت راهبردی جنگ بیشتر توسط حلقه سیاسی در کرملین و شورای امنیت ملی انجام شده و مدیریت میدانی نبردها توسط ستاد ارتش صورت خواهد گرفت. سخنگوی کرملین در ضمن خبر ابقای والری گراسیموف، رئیس ستادکل ارتش روسیه تاکید کرده بود: «انتصاب بلوسوف مختصات فعلی را از نظر مسائل دفاعی به هیچ‌وجه تغییر نخواهد داد.»

۵ پیشروی‌ها در شرق

روسیه از هفته گذشته حمله به شرق و شمال شرق را آغاز کرده است. این تهاجم نشان می‌دهد مسکو تنها به تصرف پنج استان اوکراین که تاکنون در دو مرحله آنها را به خاک خود ملحق کرده است، راضی نیست. به‌نظر می‌رسد روسیه نمی‌خواهد تنها نواره باریکی در جنوب اوکراین را از خاک این کشور منتزع کند و می‌کوشد این موضوع را به نیمه جنوبی و شرقی اوکراین تسری دهد. در این صورت بخش‌های شمالی و غرب اوکراین تحت‌کنترل کی‌یف باقی خواهد ماند. درصورت تکمیل این روند، اوکراین توان خود برای ادامه جنگ با روسیه را از دست می‌دهد و ناتو باید خود مستقیما برخی مسئولیت‌ها برای مواجهه با مسکو را برعهده بگیرد. شاید روس‌ها برای نشان دادن آمادگی خود برای سناریوهای جنگ فراگیر با ناتو تغییرات جدید را اعمال کرده‌اند تا غرب دستاوردهای کنونی روسیه را بپذیرد و از تشدید تنش‌ها در آینده خودداری کند.

شعیب بهمن در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

روسیه به دنبال نوسازی صنایع نظامی است

روسیه در هفته جاری شاهد تغییرات مهمی در چینش عالی‌ترین مقامات سیاسی بود. سرگئی شویگو، وزیر دفاع پرآوازه روسیه به عنوان دبیر شورای امنیت ملی این کشور انتخاب شد و نیکولای پاتروشف، دبیر پیشین این شورا به عنوان دستیار رئیس جمهور منصوب شد. در سوی دیگر آندری بلوسف که یک اقتصاددان است جایگزین شویگو شده است. این تغییرات سوالات بسیاری را برانگیخته است. جابه‌جایی دو شخص شویگو و پاتروشف و همچنین انتصاب یک اقتصاددان به عنوان وزیر دفاع موضوعات مهم این تحول هستند. برای بررسی دقیق‌تر این اتفاقات به سراغ شعیب بهمن، کارشناس مسائل اوراسیا رفته‌ایم. او می‌گوید شویگو جایگاه بالاتری در ساختار روسیه یافته است. این کارشناس معتقد است انتصاب یک اقتصاددان در سمت وزیر دفاع نشان‌دهنده تلاش روسیه برای تمرکز بر نوآوری و نوسازی صنایع نظامی این کشور است. در ادامه این گفت‌وگو را می‌خوانید.

روسیه طی هفته جاری صحنه جابه‌جایی تعدادی از مقامات عالی در مسئولیت‌های مختلف بود. این اتفاق را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

وزارت دفاع روسیه طی سال‌های گذشته با چند مشکل مواجه بوده. یکی از این مشکلات فساد است. به شکل دوره‌ای تعدادی از مقامات ارشد نظامی و دفاعی روسیه درگیر فساد شده و در برهه‌هایی حتی پرونده فساد برای اشخاصی در سطح وزیر دفاع یا معاونان این وزارتخانه نیز باز شده؛ کما اینکه اخیرا یکی از معاونان وزیر دفاع متهم به فساد شد. موضوع فساد در وزارت دفاع روسیه یک چالش است. موضوع دوم مدرن‌سازی و نوآوری در این وزارتخانه است. روسیه میراث‌دار قدرت نظامی شوروی، چه در سطوح تسلیحات متعارف و چه در سطح هسته‌ای است. بحث نوسازی و نوآوری مدت‌هاست در کانون توجه روسیه قرار دارد. جنگ اوکراین نیز از همان ابتدا برای روس‌ها آشکار کرد در حوزه تسلیحاتی با چالش‌های مختلفی دست به گریبان هستند و اگر این چالش‌ها را به سرعت رفع نکنند در نبردهای بزرگ‌تر آینده ممکن است با مشکلات بیشتری مواجه شوند. با توجه به سابقه‌ای که وزیر دفاع جدید دارد و بیشتر در حوزه‌های اقتصادی کار کرده و دارای تفکرات اقتصادی و نوآورانه است، به نظر می‌رسد انتصاب او با بحث نوسازی و نوآوری در صنایع نظامی روسیه مرتبط است. نکته سوم و آخر شخص شویگو است که محبوبیت بسیار زیادی در روسیه دارد. در برخی نظرسنجی‌ها او پس از پوتین جزء محبوب‌ترین‌ها در روسیه معرفی شده است. حتی در بحث‌هایی که برای انتخاب جایگزین پوتین می‌شود، شویگو جایگاه برجسته‌ای دارد. شاید اینکه پوتین او را از وزارت دفاع به شورای امنیت ملی ارتقا داده، با این مساله ارتباط دارد. حضور در شورای امنیت ملی می‌تواند یک پست بالاتر محسوب شود و در عین حال شویگو را از انتقادهای چالشی درخصوص جنگ اوکراین دور کرده و می‌تواند همچنان او را به‌عنوان یک فرد محبوب در روسیه حفظ کند.

انتقال شویگو از وزارت دفاع به شورای امنیت ملی روسیه یک ارتقای رتبه است!

جایگاه دبیر شورای امنیت ملی نسبت به وزیر دفاع بالاتر است. انتقال شویگو به نهادی جدید تنزل درجه نیست. شویگو به پست بالاتری منتقل شده که جایگاه آن مشخص است. در بسیاری از کشورها دبیر شورای امنیت ملی بالاتر از وزیر دفاع است.

این احتمال وجود دارد که پوتین تلاش کرده با انتصاب شویگو به‌عنوان دبیر شورای امنیت ملی، این نهاد را با توجه به شخصیت و توانایی‌های شویگو ارتقا دهد؟

بله. شاید بتوان گفت در نگاه پوتین این مساله نهفته است که حضور شویگو با توجه به جایگاهی که شورای امنیت ملی دارد، می‌تواند فضای جدیدی در داخل روسیه شکل داده، اجماع بیشتری در فضاهای نظامی و امنیتی ایجاد کرده و فرآیندهای داخلی و خارجی را بهتر مدیریت کند. کابینه جدید پوتین را نمی‌توان جدای از تحولات بین‌المللی، جنگ اوکراین و رویارویی با کشورهای غربی در نظر گرفت. به نظر می‌رسد با حضور شویگو شاهد تحریک جدی‌تری در حوزه دبیری شورای امنیت ملی در داخل روسیه باشیم. این احتمال می‌رود که فعالیت‌های دیپلماتیک در حوزه دبیری شورای امنیت ملی ارتقا یافته و شویگو مسئولیت برخی از پرونده‌های مهم در سیاست خارجی روسیه را برعهده گیرد.

احتمالا جابه‌جایی‌ها در روسیه ابعاد دیگری نیز داشته باشد. می‌توان گفت پوتین درحال تضعیف و کنترل نظامیان در وزارت دفاع- با توجه به انتصاب یک غیرنظامی به‌عنوان وزیر دفاع- است یا درصدد ترجیح جناح‌بندی‌های دستگاه نظامی نسبت به یکدیگر است؟

چنین مسائلی جزء اطلاعات رده بالای نظام‌های سیاسی ازجمله روسیه است. تاکنون اطلاعاتی درخصوص این حوزه به شکل آشکار بیان نشده و اختلاف نظرها نیز به شکل آشکار بروز پیدا نکرده‌اند. خیلی سخت بتوان این تحلیل را پذیرفت.

کمی دقیق‌تر شویم. در انتصاب یک مدیر اقتصادی به‌عنوان وزیر دفاع روسیه مساله، فرد غیرنظامی بر مسند کار گذاشتن است یا فرد اقتصادی بر مسند گذاشتن؟

با توجه به رویکرد دولت در تمرکز بر نوسازی و نوآوری در حوزه صنایع دفاعی، به نظر می‌رسد این موضوع فراتر از این رویکرد، دنباله‌ها و علل دیگری نداشته باشد؛ اینکه موضوعاتی مانند چنددستگی در وزارت دفاع روسیه برجسته شوند. اگر پوتین با شویگو مشکل جدی داشت این تحولات می‌توانست به کنار گذاشتن او منجر شود نه اینکه از وی در جایگاه دیگری استفاده شود که جایگاه حساس‌تری در سیاستگذاری امنیتی روسیه است. نمی‌توان به سادگی قضاوت کرد؛ اینکه آیا تغییرات به واسطه چنددستگی در میان نظامیان روس پدید آمده یا به دلایل مختلف مانند نوسازی شکل گرفته است.

انتصاب یک فرد اقتصادی درهرحال مهم است. مسکو چه طرحی مدنظر دارد؟

طرح‌های مرتبط با مجتمع‌های تجاری- صنعتی در دنیا موضوعات مهمی هستند. امروزه پنتاگون به‌عنوان وزارت دفاع آمریکا با تولیدات صنعتی‌اش محدود به تولیدات نظامی یا فعالیت در حوزه نظامی باقی نمانده است. بخش مهم موضوعات مرتبط با هوش مصنوعی توسط پنتاگون و شرکت‌های تابع این نهاد در حال توسعه است. موضوعات مرتبط با تکنولوژی‌های سطح بالا توسط وزارت دفاع آمریکا مورد پیگیری قرار می‌گیرد. در بسیاری از صنایع مدرن و جدید، وزارت دفاع در خیلی از کشورها مداخله دارد. در چین هم این وضعیت جاری است. به نظر می‌رسد وزارت دفاع روسیه تا به حال خیلی به این حوزه‌ها توجه جدی نکرده و بیشتر تمرکزش بر حوزه نظامی بوده است. روسیه اگر هم به سمت تولیدات صنعتی رفته، آن مجتمع‌های صنعتی بیشتر جنبه نظامی داشته‌اند. جنگ اوکراین یک سری غفلت‌ها را برای روسیه آشکار کرد. البته به معنی اینکه روس‌ها از غربی‌ها عقبند، نیست. روس‌ها تقریبا پایاپای غربی‌ها از فناوری‌های به‌روز حتی در حوزه هوش مصنوعی برای جنگ بهره برده‌اند. در ترکیب تسلیحات و نوع عملیات‌ها به‌وضوح این مساله را می‌توان دید. ولی به نظر می‌رسد روس‌ها در طرح نوسازی ارتش یا قدرت نظامی خودشان بیشتر متمرکز بر نوآوری‌های فنی شده‌اند. شاید فردی که سابقه قابل توجهی در این حوزه دارد و همیشه هم مدافع توسعه و گسترش نوآوری‌های فنی حتی در صنایع نظامی بوده، با قرار گرفتن در این پست بتواند تحولی در وزارت دفاع روسیه به وجود بیاورد. بیشتر موضوع از این جنبه برای روس‌ها حائز اهمیت است.

پس روس‌ها دنبال برقراری ارتباط بین عرصه صنعتی و نظامی و اقتصادی هستند؟

بله، واقعیت همین است. همان‌طور که اشاره کردم وزارت دفاع آمریکا هم همین رویکرد را دارد. اساسا واکنش‌هایی که از این انتصاب بیرون می‌آید یا حداقل مواضعی که طرف‌های دیگر دارند می‌گیرند، نشان می‌دهد روسیه به این سمت خواهد رفت. مثلا اوکراینی‌ها انتصاب وزیر دفاع جدید را به‌عنوان خبر بد برای خودشان تلقی کرده و به صراحت هم اعلام کردند که این انتصاب نشان می‌دهد که فضا دارد به سمت افزایش تولیدات نظامی- صنعتی روسیه گرایش پیدا می‌کند. خود این موضع‌گیری توسط کشورهایی که امروز در زمره دشمنان روسیه قرار می‌گیرند، نشان می‌دهد که آنها عمیقا درک می‌کنند قرار است وزیر دفاع جدید چه تحولاتی ایجاد کند. به خاطر پیوندی که بین صنایع نظامی با فناوری‌های برتر یا هوش مصنوعی وجود دارد، اساسا یک تحول در ارتش‌های دنیا به وجود آمده است. امروزه برای بررسی روندهای آینده به واژه جدیدی به نام تکنوپالتیک می‌رسیم. این واژه پیوند بین تکنولوژی با عرصه‌های سیاسی، امنیتی و نظامی را نشان می‌دهد. روس‌ها می‌خواهند از این عرصه عقب نمانده و بتوانند همگام با رقبای خود جلو رفته و حتی از آنها پیشی بگیرند.

به مساله فساد در وزارت دفاع روسیه بازگردیم. پیش از برکناری شویگو یکی از معاونان او بازداشت شد و پس از انتقال وی به شورای امنیت ملی نیز یکی از مقامات ارشد وزارت دفاع در حوزه بازرسی دستگیر شد. فساد در این نهاد چقدر ریشه دارد؟

مساله فساد نه‌فقط در روسیه بلکه در تمامی کشورهای شوروی سابق پس از استقلال، یک پدیده جدی است. در روسیه این پدیده را به شکل جدید در دهه ۹۰ و در دوران ریاست جمهوری یلتسین می‌بینیم. با روی کار آمدن پوتین تلاش‌هایی جدی صورت گرفت برای اینکه مبارزه با فساد در دستور کار دولت قرار گیرد. در دوران پوتین شاخص‌های مبارزه با فساد به نحو چشم‌گیری در روسیه افزایش پیدا کرد. این را نه‌فقط در صنایع دفاعی که در همه حوزه‌های اقتصادی می‌توان به‌وضوح دید. دولت یک عزم جدی برای مبارزه با فساد در این دوران داشته و این روند را پیش برده است. اما با این وجود موارد دستگیری‌ها در سال‌های اخیر کم نبوده‌اند. همین کشف فسادها و برکناری مقامات نشان می‌دهد دولت پوتین همچنان به شکل جدی با فساد مبارزه می‌کند. در موارد مرتبط با فساد، هرجا که رخ داده باشد و حتی اگر مقامات ارشد نظامی و امنیتی هم باشند، با آنها برخورد می‌شود. این اتفاقات بیانگر و اثبات‌کننده این است که دولت روسیه عزم جدی در این حوزه دارد. در عین حال این اتفاقات همه جای دنیا می‌افتد.